

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

28.

Költ Bétsben, Mind Szent-Havának (Octóbernek)
 6-dik napján, 1795-dik Esztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Quosdanovich Feldmarschallieutenántot,
Maria-Theresia' Vitéz-Rendjebéli Com-
 mendátorsággal jutalmazta meg az érde-
 meket betsülő Ts. K. Felség.

Frankfurtból Sept. 28-dikánn: —
 „Még semmi ollyas mozgásokat nem tet-
 tek a' Frantziák, a' mellyekből ki lehet-
 ne hozni, hogy valósággal által-fzándé-
 koznának a' *Raján*. *Jourdan* Vezérjek'
 Fő-quártélyja *Wisbaden*ben vagyon; *Hatri*

G g

Generálisok *Hastheim*nál, előljáró Seregek pedig *Kostheim*nál tartózkodik. “

„ Úgy foly a' híre, hogy ismét lett volna egy viadal, mellyben, megént a' Ts. K. Népek kedvezett a' szerentse. “

Hanauból Sept. 28-dikánn: — „A' *Ménus'* alsóbb mellyékeiről ki-maradt tegnap leg-nagyobb része vártt Tudósításainknak, ehezképest tsak annyit írhatunk még most bizonyosan, hogy tegnapelőtt ágyúzást hallottunk, még pedig igen jól: de mitsoda tzélú és ki-menételű ágyúzás lett legyen az: meg nem határozhatjuk: mert a' futó hír rólla két féle; egyik szerént t. i. a' *Rajna-tsútt*sáért viaskodott a' s. Kir. Katonaság; a' másik hír szerént pedig, az *Oppenheim*nál által-szándékozott *Frantziákat* tartóztatta vissza. “

„ A' napokban vissza-jöttek ide, a' *Moguntziába* útasított Levelek: mivel a' *Frantzia* Sereg *Wisbadentől* fogva egész-szen ki-terjesztette magát a' *Ménusig*, s ekképpen el-zárta *Kasszellel* és *Moguntziával* való egyesülésünk' útját. “

Nagy - Britanniából. —

Londonból Sept. 8-dikánn: — „Híre érkeznénn ide a' *Frantzia* Közönséges-Társaság és a' *Hessen - Casseli* Landgráf között lett Békesség-kötésnek: mindjárt nevedezni kezdett itt az egész Német-Bi-

rodalomnak meg-békéllése eránt 'való reménység is, és ezen reménységnél fogva egy prócentóval emelkedett fellyebb a' Papiros-pénzek' betse. "

„A' *Frantzia* Király' Testvér-öttsével, a' frantzia partok felé indúltt *Frantzia* Kiköltöztek, kilentzszáz lovasokból, és két ezer gyalogokból állottanak; hanem ezen Hónapnak 3-dikánn, azokat a' Királyt-kívánó Frantziákat is magokhoz vették, a kik *Quiberon*ból el-futhattak, és azolta *Houat* nevű frantzia Szigetetskében tartózkodtak. "

Londonból Septemb. 15-dikénn: —
„*Charette* *Frantzia* Royalista - Vezrről azt halljuk, hogy táborát, melly, *Bela levuenél* vólt *Nantes* mellett, el-hagyta: mivel nagy számú Republikánus Sereg közelgetett feléje. "

„A' jövő 10-dik Nóvemberben kezdődő Parlamentomi Üléseknek rövid ideig leendő tartását jövendölik sokann abból az okból: mivel úgy szándékozik az Udvár, hogy újj Parlamentomot hívjon öszfize a' jövő tavaszra. "

„Sept. 10-dik napján, arra határozta magát Ministériomunk, a' neutrális (Egygyik hadakozó Félhez se' hajló) Hatalmaságoknak hajóik eránt, hogy ha eleséggel indúltak is azok, *Frantzia*-Ország' felé

szabadon kell őket bocsátani, és tsupán az olyanokat kell közzülök le-tartóztatni, mellyek, fegyvert 's a' lövöldözéshez tulajdonképpen tartozó készületeket szándékoznak vinni a' Frantziáknak. “

„Békességet kérő Írások, *Angliának* több részeiből is érkeztek ismét Fels. Királyunkhoz. “

„*Jamaikából* írják, hogy Tengeri-Vitézeink *la Fortune* nevű hűz ágyús *Frantzia* hajót vettek el újjabban. “

„Udvari Újságunkból olvassuk, hogy a' Sir *Sidney Smith* kormányozása alatt lévő Hajóssereg-ofztály, *Vigilant* nevű hat ágyús frantzia hajót el-kapott: *l'Assemblée Nationale* nevezetűt pedig, mellyen, 22 ágyú és 200 Ember vólt, és a' melly *Brest* alól *St. Maló*hoz szándékozott, olly helyre szorította, a' hol megfeneklett az említett hajó 's el-süllyedt, és a' rajta vóltt Legénységnek is legnagyobb része, a' Kapitánnyal együtt, habok' prédájává lett. “

Frantzia - Országból. —

Angers (Andegavum) Városából írták *Párisba* Sept. 3-dikánn, hogy egy tsapat Republikánus Katonaság, mellynek óltalma alatt gabona szállítódott, 3000 Suá-

nokkal találkozott: kiket két húzombéli viaskodás után, hatalmassan vissza-vert.

A' Nemzet-gyűlési Végzésekre-ügve-lő Deputátzió, olly Jelentést tett 16-dik Septemberben a' Nemzeti-gyűlés előtt, hogy a' Nemzetnek első-gyűlései szinte mindnyájan, eggyező akarattal el-fogadják az újj Konstitútzsiót: sokkal nagyobb része az említett első-gyűléseknek az is, melly helybe-hagya, hogy a' mostani Nemzeti-gyűlésnek kétharmadrészből tellyék ki a' jövődöbéli Nemzeti-gyűlésnek kétharmadrésze. — Örvendezés követte ezen Jelentést.

Az árva Király-Kisasszonyról, így ír a' *Quotidienne* nevű *Párisi* Újságnak 17-dik Septemperi Darabja: „A' miöltától fogva engedelmet nyert *Madame* (az az, a' Király Leánya) *Mária Sarlotta*, hogy le mehessen szobájából a' kertbe: ott tölti az egész napot, reggeli öt órától fogva estvéli hét óráig. *Tourzel* Asszony-ság bé jár hozzá Leányostól együtt minden héten háromszor. Bé-ment látogatására 14-dik Septemberben *Macault* Asszony-ság is, ki egy vólt a' kisedekori Nevelői közzül. Hetköznepokonn, közön-séges matériából készültt hosszú ruhát visel a' *Madame*: Vasárnapokon, vékony fejer gyoltsból-; más nevezetes-innepeken pedig zöld tafotából készülttet,

A' jövendőbeli Nemzeti-gyűlés' egyik Táblája' Tagjainak, kik 250-en, a' Vének' Tanáttsát fogják formálni, ég-színű hosszú dolmányból; skárlát-övből, és fejér-palástból álló öltözetet projektált *Grégoire* Nemzet-gyűlési Tag, Sept. 16-dikán; a' másik Tábla Tagjainak pedig, kik öt százan lesznek, hosszú fejér dolmányt; ég-színű övet; és skárlát-palástot.

[*Pichegru* *Frantzia-Vezérről, következő Anekdotumot tett a' Gazette Françoise* nevű *Párisi Újság* közönségessé: „*Pichegrunak* az Öttsé, Egyházi-Személy; kire a' Generális, hogy *Párisban* vala mostanság, szorgalmatos keresése után reá akadvann egy padlásonn, kérdi tőle: Mi lehessen az oka ollyatén maga el-vonásának? Soká nem felelt a' Pap: hanem végre, ki-nyilatkoztatta, hogy ő nem akart meg-esküdni, a' revolúció' idejébéli esküvés-formájával; 's azért bújt meg Üldözői előtt. Ekkor *Pichegru* meg-ölelvén az Öttsét, így szóllott hozzája: „Barátom! Te azt tselekedted a' mivel tartoztál, szint-úgy valamint én! Te, engedelmeskedtél a' magad lelked-esméretének nem különben, mint én követtem a' magaménak öfzönözését. — Ezeket szóllvann *Pichegru*, húsz ezer lívert hagyott az Öttsének, ízüksége' pótolására.“

Elegyes Tudósítások.

A jó nevelés,

mellyet az édes Annyától vett az Ifjú *Aureliánusi* (*d' Orleans*) Hertzeg, mitsoda Embert formált légyen ő belőle: észre vehette ezt minden figyelmetes Olvasónk, már csak abból a' Leveletskéjéből is a' Hertzegnek, melly, a' mint jelentettük, egy *Amériкаи* Kalmárhoz íródott vala általa. Ritka tulajdonságait az Ifjú Hertzegnek még bővebb mértékben lehet látni az itt következő Előadásból, melly *Basileából* került. — 17 éftendő volt az Ifjú *Orleán*, midőn *Jemappenél* egy *Frantzia* Sereg-oftályt úgy kormányozott, hogy háromszor fzedvén azt öfzfe el-fzéledéséből, nem kis eszköze volt a' *Dumouriez*' akkori győzedelmének. Tsupán akkor hagyta ő el a' Hazáját, midőn szemeivel látta a' meg-árestáltatása eránt ki adatott *Robespierri* Végzést. Hogy hartzolni ne kényteleníttessék Hazája ellen: el nem fogadta a' Ts. Kir. Feldmarschallieutenántságot, mellyel meg-kínálódott *Károly* Fő-Hertzeg által. *Helvétziába* menvén, kevés vagyonyjának — mintegy száz luidórnak — leg-nagyobb részével a' Nénnye' szükségeit pótolta: maga pedig egy öreg Inassal, a' ki el nem akart tőle el válni, *Helvétziának* leg-nagyobb és járatlanabb hegyein élde-

gélt igen kevés költséggel. Hólttnak vélték a' *Robespierri*sták; azért is miatta belé nem köthettek az Édes Anyába 's Rokonságába. Midön már nem vólt vólna több egy luidórjánál, kéntelen vólt el-botsátani az Öreg-Inassát; maga pedig hallván, hogy *Graubündenbe* Geometriae-Professor kívántatik: idegen név alatt ajánlotta magát a' Professorságra, melyet meg is nyert, 's Német nyelven folytatott mindeneknek nagy örömeire hat hónapokig, a' midön híre érkezvén *Robespierre'* meg-bukásának, ki-nyilatkozattatta magát a' hísz ezstendős Hertzeg, 's véget vetvén Tanítóságának, arra határozta magát, hogy *Amérikába* mennyen Mezeigazdának.

Az *Orosz* Tsászárné, sok fekvő jószágokat osztogatott el a' múltt Augustusnak 29-dik napján. Eggy az általa megajándékozottak közzül Gróf *Eszterházy* is, a' ki *Marechal de Camp* (Hadi-Tármester) ranggal szolgált Néh. 16-dik *LaJos Frantzia* Királyt. Kapott t. i. kilentzfázhatvanhat Taksásokat. — *Suwarow* Feldmarsallnak hat ezer kilentzfáz hufzonkét Taksásokat ajándékozott az említett naponn a' Tsászárné: Hadi-Tármester Gr. *Subof*nak pedig tizenháromezerhatzfázhatvankilentzet.

Svéd-Országnek Fő-Városában *Stokholmbann* egy *Extrapost* nevű Újság, tsúfolkodó Elő-adásokkal érdeklette a' Religiót: melly botránkoztató dolog értésére esvénn az Udvarnak: azonnal meg-tíltó-dott a' nevezett Újság.

Hiberniának Fő-Városában *Dublinban* *O' Connor* nevű Oskola-mester, és *Griffon* nevű Szabó, halálra ítéltetének a' múltt Hónapban, mint olyan Bűnösök, kik egy titkos Társaságot igyekeztek felállítani, a' mellynek Tagjai, esküvéssel kötelezték magokat, hogy ők, a' *Hiberniai* partra lejendő bé-szállásokat a' *Frantziáknak* segíteni fogják; és a' mostani Konstitútziónak tellyességgel meg nem hagyják. Hallván *O' Connor* a' szententziát, egy hosszú Beszédet tartott, mellyben igen tüzessen ki kelt a' *Hiberniai* Igazgatás' módja ellen, 's végtére illy ki-fejezéssel élt: „A' Szegényeknek és az *Irlandiai* (*Hiberniai*) szabadságnak El-nyomói, elébb büntetésre fognak még vonat-tatni: mint sem el-rothadna az én testem. — *O' Connoron* végre-hajtódott már, a' *Londoni* Tudósítások szerént, a' halálos szententzia: hanem *Griffonra* nézve el-halasztódott annak végre-hajtása azért, mivel ámbár vétkesnek találtak is őtet az Esküdtték: ugyan csak mindazáltal a' Király' kegyelmébe ajánltatták azt a' Fő-Bírói-Szék által.

Magyar Ország.

Esztergomból Sept. 29-dikénn: —
 „Ma érkezett ide *Budáról* József Fő-Hertzeg kedves Királyi Helytartónk, 's bészállott a' Várba, mellyben Prímás Ő Eminentziájától, és számos Uri Vendégektől, nagy örömnök és tiszteletnek nyilatkozatásával fogadtatott. Mai napot, az épületeknek, 's az Universitásnak szánt helynek meg-nézegetésében töltötte Ő Királyi Fő-Hertzega: hólnap mulattságos vadászat lesz az Ő Eminentziája' *Csenkér* nevű Majorjában.“

Zágrábi Püspök *Verhovátz* Maximilián Ő Exc. ja, következő értelmű igen bétés, és sok tekintetben kedves Levelet vett a' múlt Július' Hónapban, *Tirolis*-nak Fő-Városából *Innspruckból*, az ott lévő *Kis-asszonyok-fundatziójának* Fejedelem-asszonyától *Ersébet* Királyi Fő-Hertzeg-asszonytól:

„Püspök Uram! Szép Svadronja, ezen Hónapnak 26-dik napján érkezett *Innspruckba*, mélyet én ki-állítottam parádébann magam előtt az Udvar' piatzánn. Háromszoros zsoldot adtam az egész Legénységnek; 's tettésemet jelentettem nékie; és hathatósan szívére kötettem, Királynak az én Unokámnak szolgálatját. Igen vígaknak láttatnak lenni a' Le-

gények. *Hartlieb* Kapitányt, a' ki hozta nékem Püspök Uramtól a' Levelet és a' Svadron-litáját, asztalomhoz ültettem."

„Köszönöm Püspök Uramnak erántam mutatott figyelmetességét, 's különösen azt a' hajlandóságot és szíves indulatot, mellyet, ezen Svadronnak fel-állítása által nyilatkoztatott, az én kedves Unokám *Ferentz* jó Tsáfszár eránt. Igyekeztek Püspök Uram, az én előttem olly betses Magyarok között még Másokat többeket is fel-buzdítani: és én bizonyossá téfzem kedves Püspök Uramat arról, hogy erántta egész betsülettel 's szíves indulattal viseltetek. — *Ersébet* Apátza-Fejedelem-asszony. *Inspruckban* Júl. 27-dikénn 1795.

Debretzenből Sept. 26-dikánn : — „Papi és Világi Elöljáróinknak végzéssek fzerént, e' folyó Hónapnak 20-dik napjára, a' T. Pátronátusság, és ezen Superintendentiabéli Tifzt. Esperestek öfzgyűltek ide *Debretzenbe*, Superintendens' válaftásra, a' minthogy Néh. nagy emlékezetű *Hunyadink'* helyébe, Superintendenssé is válafták az említett napon, 371 vok-sok által, a' *Debretzeni* Tractusnak volt Esperestjét 's a' *Hajdú-Böszörményi* Ref. Eklésiának Első-Tanítóját T. T. *Vetsei* Sámuel Urat, Néh. Fő-Tifzt. *Vetsei* János

Debretzeni Első Prédikátornak, 's egyfzersmind Superintendensnek a' Fiát; és ama híres tudományú Néhai Fő-Tifzt. *Szilágyi* Sámuel Superintendensnek Vejét. “

„ Más nap, úgymint 21-dik Septem-berben, mind Belső- mind Külső-rendű Elöljáróink meg-jelentek a' Collégiomban, holott is T. *Szilágyi* Gábor Professzor Úr, igen ditséretes speciment adatott Theologus Deák Tanítványaival a' *Stosch* által íratott egész Dogmatika Theologiából, nezetesen azon részekből, mellyek, a' Meg-igazításról; az Újjá-születésről; a' Meg-szenteltetésről; 's az Ekklesiáról, és annak Igazgattatásáról való tudományokat foglalják magokban; továbbá, az Erköltsi Theologiából, és az Ekklesia' históriájából. — Ugyan ezenn Iffjúsággal annakutánna, T. *Kotsi* István Prof. Úr, hasonló készségű okos feleleteket tétetett a' Zsidó Exegesisből, és az *Arábiai* nyelvből. Dissertációkat is osztogattott a' *Bálám*' Szamaráról, a' Hallgatóknak. — Sept. 22-dik napján, T. *Budai* Esaiás Prof. Úr állott elő, 's a' kissebb idejű Deákokat, a' Görög nyelvből; a' *Phoeniciai*, *Persiai*, 's *Egyptomi* Históriából; és a' Deák Litteráturából, egész' a' bámulásig feleltette. *Homérus* Verseit úgy szórták az Iffjak, mint a' Gyermekek, *Cátóét*. — A' *Philosophicum* Exament *Nagy* Sámuel ne-

vezetű Primárius Deákunk tette, ki a' még *Götting* ből vissza nem érkezett Philosophiae Professorunknak T. *Sárvári* Pál Úrnak Helytartója. Úgy ki-tettek magokért *Nagy* Sámuel Úr Tanítványa is kivált a' Psychológiából, 's nevezetesen annak az Álmokról értekező részéből olly feleleteket adtak, mellyekért mindenektől magasztaltattak. Sok vólna mindeneket hosz-
 ízasan le-írni. — 23-dik 24-dik és 25-dik Septemberben, mind délelőtt mind dél-
 után, a' Classisokbéli Nevendékségnek Exámenjei tartattak, 's azok is valóban jók vóltak. — A' *S. Pataki* Tifzt. Prófe-
 sor Úrak közzül is vólt egy jelen, négy derék Tanítványaival együtt, nagyobb és kisebb Tanulóinknak jeles Exámen-
 nyeikben. “

Posonból Sept. 25-dikénn: — „Né-
 hai *M. Bathyáni* Filep Gróf Ur' Testamen-
 tomára írott egynehány Verseit Fő Tifzt.
Horváth Mihály Úrnak, méltóknak ítélt-
 em arra, hogy a' Magyar *Hírmondó*bann
 is olvastassanak. Imé azért közlöm azo-
 kat:

Carmen in illud Axioma: Testamentum, actae
 vitae speculum, est. Adornavit M. H. S. Th. D.
 cnm Mors, et Testamentum Excellentissimi, atque Il-
 lustr. Domini, *Phišppi e Comitibus de Battlyán*,
 Perpetui in Német-Újvár, Comitatus Castri Ferrei Co-
 mitis Perpetui, Sacrae Caesarae, ac Regio-Apostoli-
 sae Majestatis Camerarii, atque Actualis Intimi Sta-

tus Consiliarii, nec non, Generalis Campi Vigiliarum Praefecti, percrebuerat. MDCCXCV.

Conjuge privata est Conjux, Patre subdita plebs (a), et

Quisquis Ei obsequii nomine junctus erat (b).

Fallor; an et Conjux Sponsum, Patremque requirit?

Non fallor: Sponsi fata, Patrisque dolet (c).

Actae si vitae speculum, est extrema voluntas,

TENE Tuis Patrem, Jure PHILIPPE negem?

Major in occasu nimirum Solis es infar,
Qui vultu moriens fulgidiore nitet (d).

- (a) Subjectae Sibi plebi vectigalia, quae debebat, condonavit Testamento; omnia, liberalissime.
- (b) Singulis, qui annos Ejus in obsequio decem egerunt, stipendia, ut antea, dum viverent, voluntate suprema, pendi, sine diminutione, jussit.
- (c) Quem Se Se Conjugi Lectissimae, Natae L. B. de Perén, moriturus exhibuerit, inde coarguas, quod, vel plebs subdita, et Ejus addicti obsequio, tam munificum sint experti.
- (d) Ut esse Phoebi maius lumen solet,
Jam jam cadentis

Nyitra Vármegyéből Sept. 22-dikénn:
„Istenben boldogult Méltóságos Gróf Forgáts Miklós' Ö Excellentiájának hamvát, ezen lengeteg Versekkel tiszteli egy fizes Baráttya, 's egyfzersmind vér fzerént való Attyafia.

Ghemes, 's Gács Váraknak, falai repednek,
 Hertneknek, Szaláncznak Lakosi epednek,
 Újnak a' könnyeknek tengerébe merült,
 Hogy Posonyból Fama, e' hírrel ki-repült.
 Gróff Forgáts Miklós Úr, sírj' Haza! mert nints már,
 Meg-hólt! 's el-múltával hárúlt rád Ó! mellykár. —
 Bár Forgáts volt még is erős Ofzlopod volt,
 Archifratégusod, valamig meg nem hólt.
 Egy fő Vármegyédet, böltsen kórmanyoza,
 Itt az Igazságot, 's Rendtartást bé-hozta.
 Gyűlésekben ha szólt, Szólont láttak benne
 Kastélyában vélték, hogy ő Titus lenne.
 De oda van! sírhattz! te is Nyitra Vára,
 Mert Fő-Ispányodtól, a' halál el-zára.
 Státusok! Fő Titztek! gyálfba öltözzetek,
 Jó éjtszakát kíván, néktek Vezéretek.
 El-hagyott titeket, de kevés időre,
 Hogy utat mutasson, azért ment előre.
 Ezen úton fogtok, ti mindnyájan futni,
 Örök ditsősségbe ő hozzáia jutni.
 Addig is gyálf Czyprust hintsetek hamvára,
 Irjátok e' szókat, fejér márványára.

*
 Gróff Forgáts Miklósnak itt nyug'zik ársnyéka,
 Mert örök Boldogság nagy lelke' hajléka.
 Hazájáért égett, míg élt mindég szíve, !
 Királynának is Ő vala igaz híve.
 Ó Magyar Vándorló! áld hideg tetemét,
 Sirasd e' nagy Magyarat, tsudáld sok érdemét.

B é t s.

Gróf Trautmannsdorf, a' ki, Be-
 gyiom' részéről [v]olt Udvari Cancellarius
 tizenkét ezer forint éfztendei fizetéssel: hat
 ezer forint penziót nyert Ő Felségétől.
 Az alatta szolgált Cancelláriabéli Tagok
 is mindnyájan, normális, az az, szol-
 gálatjoknak idejéhez alkalmaztatott pen-
 ziókat kaptak.

* * * *
* * * * *
J e l e n t é s.

Baranya Vármegyében fekvő *Boly* Dominiumában *Batthyanyi* Hertzegnek, huszonegy vízi malmok fognak kótyavetye (licitátzió) által, a' jövő Octóber' Hónapnak 25-dik napján árendába botsáttatni. A' malmok, mellyek között majd mindenik, 3, 4, 's 5 kerekű, leg-nagyobb részént Német Helységek között vagynak, a' hol jól bírják magokat a' Lakosok, 's igen szép gabona terem. Olly derék készületjek, 's olly vizek vagyon a' malmoknak, hogy egész elztendönn által, még a' leg-keményebb hidegekben is folyvást lehet rajtok örölni. A' kiknek kedvek lesz egyet vagy többet is ki-árendálni ezen malmok között: jelentsék magokat a' fenn említett napon *Boly Mező-Városában* az Uraság' Cancelláriájában.

A' *Párisi* gilljotín által ki-végeztetett *Salm-Nyrburgi* Hertzegnek, maradt egy Fiatskája; ki még nints egészen hat elztendős: mindazáltal a' *Frantzia* Közönséges-Társaságnak mostani Igazgatói által vissza-adattatott néki egész öröksége, 's a' néhai édes Attyáról való Nénnyének Tútorsága alá bízattatott.

